

În iulie 1890, osemintele lui Mickiewicz au fost aduse din Franța, de la Montmorency, și depuse cu pompă în cavoul castelului Wawel de la Cracovia, unde se află și azi, alături de Juliusz Słowacki, ale cărui rămășițe au fost aduse aici mai târziu, în 1927. Din nou numele și creația lui Mickiewicz au revenit pe primul plan. Cu acest prilej, tânărul pe atunci poet G. Coșbuc a cinstit memoria poetului polon traducând splendida baladă *Trzech Budrysów* și publicând-o pentru marele public în «Adevărul» din anul următor¹. În locul versului maiestos de 14 și 10 picioare, Coșbuc introduce pe cel popular de 8 și 7 picioare, care-i era la îndemână. Coșbuc are și o inovație în titlu: *Cei patru Budris* în loc de *Cei trei Budris*, considerind că bătrînul tată lituan este un al patrulea erou², alături de fiii lui trimiși la isprăvi și întorși toți trei cu cîte o «noră» poloneză, polonezele fiind lăudate de însuși tatăl băieților, la plecarea acestora în misiuni:

«Polonezele sînt toate
Mici și albe de par crini,
Cu sprîncenile-înbinat
Cu ochi mari de farmec plini...»

Bătrînul Budris recomandase unui singur fiu, de fapt, să-i vină cu o «noră» poloneză, nu tuturor. Lui Kiejstut, de exemplu, îi spusese altceva:

«Kestut tu te du și bate
Pe germanii cavaleri,
Adu-mi pietre nestimate!
Vei găsi destule-averi
De călugări adunate».

Versul este ușor și de limpezimea creației lui Coșbuc, care nu-și dezmințe talentul de traducător nici de data aceasta, deși nu-ncape îndoială că n-a tradus direct din limba polonă.

În 1894, Grigori N. Lazu publică la Iași 451 traduceri libere și imitațiuni de poezii, cu o prefață de A. D. Xenopol, care-l laudă pe autor nu numai ca traducător, dar și ca poet cu creații proprii, necunoscute, meritînd a fi, spunea prefațatorul, tipărite. De Lazu n-a auzit mai nimeni de atunci, ca poet, iar cu traducerile, din diferiți scriitori universali, a făcut o operă de silnicie literară în mare măsură, neavînd suflu poetic. În culegerea sa de traduceri sînt trecute și patru bucăți de Mickiewicz, și anume *Aș vrea să fiu* (din ciclul *Wiersze różne*), *Fragment* (din *Romantyczność*) *Ce este a mea simțire* (fragment din *Dziady*, deși traducătorul notează că este din *Konrad Wallenrod*) și balada *Pani Twardowska*. Unele din traduceri par să fie făcute după o versiune germană, din cîte indică transcrierea unor nume proprii, ca de exemplu «Mephistophel». Primele trei transpuneri sînt slabe, dar balada fantastică și unoristică *Pani Twardowska*³, într-o structură nouă de vers, dă o bună idee de forța creatoare a lui Mickiewicz, în care eroul Twardowski scapă de diavolul căruia îi vînduse sufletul, prezentîndu-i pe nevastă-sa, de care dracu se sperie și fuge:

«Dracu-ascultă și la damă pe furiș cu groază cată,
Vrea și el acum să fugă, însă ușa-i încuiată,

¹ *Cei patru Budris* (după Adam Mickiewicz), de G. Coșbuc, în «Adevărul» din 12 aprilie 1891, p. 2.

² Dacă nu cumva inovația se află în vreuna din traduceri, de exemplu în cea maghiară a lui H. Béla, publicată în «Budapesti Hírlap», 1890, nr. 191, de care am luat indirect cunoștință.

³ Vezi întreaga baladă în A. Mickiewicz, *Poezii*, p. 102—107.